

Zarządzenie nr 22/2026

Dyrektora Muzeum Zamkowego w Sandomierzu z dnia 18.03.2026 r.

w sprawie Polityki Gromadzenia Zbiorów

Muzeum Zamkowego w Sandomierzu

Na podstawie par. 10 ust. 1 i 3 Statutu Muzeum Zamkowego w Sandomierz, stanowiącego załącznik do uchwały nr LXII/770/23 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 sierpnia 2023 r.; Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach art. 12 pkt 1 i 2, Ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości art. 10 ust. 1 pkt 2, ust. 2.

zarządzam co następuje:

§1

1. Po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Muzeum Zamkowego w Sandomierzu (Uchwała nr 3/2026 Rady Muzeum przy Muzeum Zamkowym w Sandomierzu z dnia 10 marca 2026 r.) wprowadzam *Politykę Gromadzenia Zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu* (wersja rozszerzona i wersja skrócona do publikacji na stronie Internetowej).
2. *Polityka Gromadzenia Zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu* (wersja rozszerzona) stanowi Załącznik nr 1 do niniejszego Zarządzenia.
3. *Polityka Gromadzenia Zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu* (wersja skrócona) stanowi Załącznik nr 2 do niniejszego Zarządzenia.

§ 2


1. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

DYREKTOR
Muzeum Zamkowego w Sandomierzu
Mikołaj Getka-Kenig
dr hab. Mikołaj Getka-Kenig
prof. PAN

Polityka Gromadzenia Zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu

(wersja rozszerzona)

*Polityka gromadzenia zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu jest zatwierdzana przez Radę Muzeum i podlega okresowej weryfikacji, w tym również niezbędnym zmianom, które nie będą stały w sprzeczności ze statutem Muzeum Zamkowego w Sandomierzu, minimum co pięć lat. O wszelkich zmianach w *Polityce* oraz o ich skutkach zostaną niezwłocznie poinformowani organizatorzy Muzeum.*



Spis treści:

- I. Wstęp
- II. Historia i opis zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu
- III. Plany rozbudowy zbiorów
- IV. Zasady nabywania obiektów
- V. Depozyty
- VI. Zasady zbywania obiektów
- VII. Ramy prawne i etyczne

I. Wstęp

Muzeum Zamkowe w Sandomierzu jest instytucją kultury wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury Województwa Świętokrzyskiego pod numerem 1/22 oraz do Państwowego Rejestru Muzeów prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pod numerem PRM/G1/99. Organizatorami Muzeum są: Województwo Świętokrzyskie oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Muzeum Zamkowe w Sandomierzu realizuje cele ustawowe i statutowe. Niniejsza Polityka gromadzenia zbiorów ma na celu określenie kierunków rozwoju poszczególnych działów zbiorów ze szczególnym naciskiem na postawione w niej priorytety. Muzeum zobowiązane jest do gromadzenia, przechowywania, konserwacji i udostępniania dziedzictwa kulturowego w zakresie archeologii, etnografii, historii, literatury i sztuki, ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa związanego z historyczną ziemią sandomierską. Muzeum gromadzi zgodnie z § 8 Statutu następujące rodzaje muzealiów:

1. archeologiczne, w tym pochodzące z badań i ekspedycji archeologicznych;
2. artystyczne, w tym dzieła sztuk plastycznych (malarstwo, grafika, rzeźba), rzemiosła artystycznego (w tym w szczególności zabytki złotnictwa i konwisarstwa europejskiego);
3. historyczne, w tym dokumenty, fotografie i pocztówki, druki i rękopisy, mapy, pieczęcie, numizmaty, militaria, sztandary, medale, odznaki, odznaczenia oraz inne muzealia z zakresu historii;
4. literackie, w tym rękopisy, dokumenty, zdjęcia, druki, pamiątki po pisarzach, obiekty ikonograficzne;
5. etnograficzne, w tym przedmioty użytkowe, obiekty wyposażenia wnętrz, elementy stroju ludowego oraz inne zabytki z zakresu dziedzictwa kultury ludowej.

Zgodnie z aktualną Strategią Muzeum Zamkowego w Sandomierzu, wprowadzoną zarządzeniem dyrektora nr 39/2025 z 28 maja 2025 r., misją Muzeum jest opieka nad kulturowym dziedzictwem historycznej ziemi sandomierskiej i jej najważniejszym architektonicznym symbolem – Zamkiem Królewskim w Sandomierzu. Opowiadamy o tej spuściźnie w taki sposób, aby podkreślić jej ponadregionalny, czyli ogólnopolski i międzynarodowy wymiar. Podstawowym instrumentem realizowania tej misji jest gromadzenie, ochrona jak i możliwe najszersze udostępnianie naszych zbiorów. Muzeum będzie skupiać się na pozyskiwaniu zbiorów związanych z terenem współczesnych powiatów: sandomierskiego, opatowskiego i staszowskiego (mniej więcej pokrywających się z obszarem powiatu sandomierskiego po pierwszym rozbiórze Rzeczypospolitej Obojga Narodów). Wybór takiego obszaru wynika nie tylko ze względów ściśle naukowych (było to „jądro” historycznej ziemi sandomierskiej, stanowiące bezpośrednie zaplecze społeczne i gospodarcze dla zamku królewskiego w Sandomierzu), ale również z dotychczasowej historii kolekcji (jest to bowiem świętokrzyska część dawnego województwa tarnobrzeskiego, w którego okresie obecne zbiory Muzeum zostały w głównej mierze ukształtowane), jak również z faktu, że na tym obszarze nie ma innych muzeów rejestrowanych. Muzeum Zamkowe w Sandomierzu jako instytucja wojewódzka wychodzi z założenia, że ograniczanie się tylko do obszaru gminy i powiatu sandomierskiego byłoby sprzeczne z jego misją, jak również praktyką w innych dawnych muzeach okręgowych o zachowanym statusie wojewódzkim, obejmujących swoją działalnością więcej niż jeden powiat.

II. Historia i opis zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu

Początki zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu sięgają roku 1921. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. działacze reaktywowanego sandomierskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego: Stanisław Karpowicz, ksiądz Andrzej Wyrzykowski, Józef Pietraszewski i Zdzisław Lenartowicz wystąpili z inicjatywą utworzenia muzeum. 5 maja 1921 r. odbyło się uroczyste otwarcie Muzeum Ziemi Sandomierskiej. W początkowym okresie swojej działalności Muzeum nie posiadało własnego pomieszczenia, ale pomimo trudności lokalowych należało do najbardziej dynamicznie rozwijających się placówek PTK w Polsce. Na zbiory w pierwszych latach istnienia Muzeum składały się przede wszystkim zabytki archeologiczne, przyrodnicze (okazy mineralogiczne i entomologiczne), numizmaty oraz zabytki z zakresu kultury ludowej. Miały one najczęściej charakter regionalny, co wynikało z założeń programowych tego typu placówek. Zasadniczo nie gromadzono dzieł z zakresu sztuk pięknych i rzemiosła artystycznego. Pierwsze eksponaty pochodziły z prywatnych

zbiorów założycieli Muzeum a także innych członków PTK. Niektórzy z nich, jak Zdzisław Lenartowicz i Leon Wilkoński, samodzielnie prowadzili poszukiwania powierzchniowe i wykopaliskowe, które wzbogacały przede wszystkim zbiory archeologiczne. Tak m.in. Muzeum pozyskało wyposażenie odkrytego w 1928 r. przez Leona Wilkońskiego grobu zwanego „książęcym” z Sandomierza-Krakówki datowanego na około 75-100 r. n.e. Zbiory powiększały się także dzięki mieszkańcom Sandomierza i okolicznych miejscowości, którzy przynosili do Muzeum różnorodne przedmioty. Były to zarówno przechowywane w domu „starożytności”, jak i obiekty pochodzące z przypadkowych odkryć np. w czasie wykonywania prac polowych. W ten sposób trafiło do zbiorów wiele zabytków archeologicznych i numizmatów, a wśród nich skarb odkryty w 1934 r. w Gnieszowicach koło Sandomierza, składający się z 346 wczesnośredniowiecznych denarów krzyżowych i kilku placków srebra. Skarb ten, choć bardzo uszczuplony, przetrwał do czasów dzisiejszych. Obecnie w naszych zbiorach pozostało 135 monet.

Bardzo cennymi i unikatowymi zabytkami etnograficznymi były tradycyjne stroje ludowe z okolic Sandomierza tj. kompletny strój męski oraz ślubny strój kobiecy. Do dzisiaj zachowała się jedynie chłopska sukmana, charakterystyczna dla ziemi sandomierskiej. Dzięki intensywnym działaniom w pozyskiwaniu zbiorów już w 1933 r. ogólna liczba zgromadzonych eksponatów wyniosła 6000 sztuk. Okres II wojny światowej i pierwsze lata powojenne to szczególnie trudny czas dla Muzeum. Zbiory w dużej części nie przetrwały zawieruchy wojennej. Bezwrotnie zaginęły lub uległy zniszczeniu obiekty przyrodnicze. Dużego uszczerbku doznały numizmaty i zabytki etnograficzne. Stosunkowo najmniej ucierpiały zbiory archeologiczne i to one, wespół z ocalałymi numizmatami i etnografią, stanowiły podwaliny reaktywowanej potem instytucji. Zarządzeniem nr 46 z 18 IV 1956 r. Minister Kultury i Sztuki powołał do życia z dniem 1.VI.1956 r. Muzeum w Sandomierzu. W 1970 r. w strukturze Muzeum zostały wyodrębnione dwa działy merytoryczne: Historyczno-Artystyczny i Archeologiczno-Etnograficzny. W wyniku przeprowadzonej w 1975 roku reformy administracyjnej, sytuacja Muzeum uległa radykalnej zmianie. Muzeum w Sandomierzu, wówczas jedyna tego typu instytucja w województwie tarnobrzesckim, Zarządzeniem Wojewody Tarnobrzesckiego z 3 lutego 1976 roku otrzymało status Muzeum Okręgowego. Od tego czasu rozpoczyna się dynamiczny rozwój placówki. Znacznie powiększają się zbiory, powstają nowe działy: Archeologii, Etnografii, Historii, Sztuki, Pracownia Dokumentacji Fotograficznej i Naukowo-Oświatowy. Wzmocniona zostaje kadra merytoryczna. Lata 70. i 80. XX w. to okres, w którym Muzeum „wzbogaciło się” o trzy oddziały. W 1977 roku została otwarta Zagroda Pamięci Narodowej w Wiktorynie, gdzie prezentowano pamiątki związane z działalnością oddziałów AL na Kielecczyźnie. Oddział zlikwidowano w 1991 roku. W 1986 roku utworzono Muzeum Czynu Zbrojnego

w Janowie Lubelskim. W 1993 roku Muzeum decyzją Rady Miasta w Janowie Lubelskim, za zgodą Ministra Kultury i Sztuki zostało powołane jako samodzielne Muzeum Regionalne.

W sierpniu 1980 r. powołano Oddział Literatury im. Jarosława Iwaszkiewicza, który miał upamiętniać wieloletnie związki tego pisarza z Sandomierzem. Na siedzibę Oddziału przeznaczono kamienicę przy ulicy Katedralnej, tzw. Iwaszkiewiczówkę, w której Iwaszkiewicz zatrzymywał się w czasie swoich przyjazdów do Sandomierza. Oprócz rękopisów i pamiątek dotyczących patrona Oddziału, gromadzono także archiwalia związane z pisarzami pochodzącymi z Sandomierszczyzny, m.in. Stanisławem Piętakiem, Aleksandrem Patkowskim i Romanem Kosełą. W 2002 r. przeniesiono zbiory i stała wystawę (w okrojonej wersji) do zamku, a Oddział Literatury został przekształcony w Dział Literatury. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 1999 r. przyjęło Muzeum do Państwowego Rejestru Muzeów.

Z dniem 1 stycznia 2022 r. Muzeum Okręgowe w Sandomierzu otrzymało nazwę Muzeum Zamkowego w Sandomierzu, a jego organizatorami zostali Województwo Świętokrzyskie oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Zbiory Muzeum Zamkowego w Sandomierzu dzielą się aktualnie na pięć kolekcji:

- 1. Kolekcja Archeologiczna:** 57 816 obiektów wpisanych do ksiąg inwentarzowych (szacunkowo, ponieważ obiekty są cały czas wprowadzane do systemu MUZA oraz poddawane kontroli).

Zgromadzone zabytki archeologiczne pochodzą z badań wykopaliskowych prowadzonych na stanowiskach w Sandomierzu i okolicach, w tym z badań ratowniczych i z poszukiwań powierzchniowych. Najwcześniejsze dzieje dokumentują zabytki paleolityczne, między innymi ostrze świderskie odkryte w okolicy ujścia Koprzywianki. Z tymże okresem wiążą się także przechowywane w zbiorach szczątki fauny plejstoceniowej, np. mamutów i nosorożca. Pod względem ilościowym dominują materiały kultur neolitycznych i wczesnobrązowych, unikalne w skali międzynarodowej materiały kultury złockiej oraz znaleziska kultury mierzanowickiej (zwłaszcza pochówek „na żabę” z kurhanu w Złotej), kultury amfor kulistych (między innymi zabytki z ul. Schinza w Sandomierzu), pucharów lejkatych (w tym zabytki osadnicze z Ćmielowa i Zawichostu). Późniejszy okres środkowej epoki brązu reprezentują m.in. znaleziska z „domu zmarłych” w Dwikozach oraz kurhan w Dacharzowie łączące się z kulturą trzciniecką. W kolekcji znajdują się także materiały kultur z późnej

epoki brązu i wczesnej epoki żelaza łączące się z tzw. tarnobrzeeską kulturą łużycką i kulturą pomorską. Na uwagę zasługują zabytki z „pomorskiego” cmentarzyska w Glince oraz „tarnobrzeckiego” w Koprzywnicy-Łysej Górze. Muzeum posiada także bogate zbiory z epoki żelaza, szczególnie tzw. grób książęcy z Sandomierza-Krakówki, czy materiały funeralne z cmentarzyska w Grzybowie.

Sandomierz jest miastem, którego metryka sięga jeszcze okresu wczesnego średniowiecza, dlatego też w zbiorach muzeum nie mogło zabraknąć zabytków również z tego okresu. Warto odnotować szczególnie zabytki pochodzące z wykopalisk prowadzonych przez Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk na Wzgórzu Zamkowym, Wzgórzu Świętojakubskim i Collegium Gostomianum. Najbardziej interesującym obiektem w zbiorach działu datowanym na ten okres są słynne szachy sandomierskie, odkryte w roku 1962, w trakcie badań wykopaliskowych prowadzonych przez Jerzego i Eligię Gąssowskich na Wzgórzu Świętojakubskim. Szachy pochodzą z XII lub XIII w. Do kompletu brakuje jedynie trzech pionów, co czyni to znalezisko unikatowym na skalę europejską.

Pod względem ilościowym, marginalny charakter ma zbiór zabytków pochodzących z epok późniejszych: nowożytności (XVI-XVIII w.) i nowoczesności (XIX-XX w.).

2. Kolekcja Etnograficzna: 2662 obiekty wpisane do ksiąg inwentarzowych.

Muzealia w Dziale Etnograficznym gromadzone są od 1921 r. Zabytki etnograficzne odzwierciedlają kulturę materialną, duchową i społeczną przedstawicieli dwóch grup etnograficznych: Sandomierzan (Sandomierzaków) i Lasowiaków. Muzealia obrazujące życie codzienne społeczności wiejskiej, podstawowe i dodatkowe zajęcia gospodarskie, wierzenia, zwyczaje, obrzędy doroczne i rodzinne, dawne rzemiosła. Dużą grupę zabytków tworzą obiekty kultury materialnej związane z uprawą roli, hodowlą zwierząt gospodarskich, połowem ryb. Różnorodny asortyment starych sprzętów i narzędzi odzwierciedla funkcjonowanie dawnych rzemiosł m.in.: tkactwa, kowalstwa, stolarstwa, ciesielstwa, szewstwa, bednarstwa, kołodziejstwa, garncarstwa, łubiarstwa, plecionkarstwa, sitarstwa, rymarstwa, powroźnictwa, czy pszczelarstwa. Liczną grupę zabytków tworzą przedmioty wyposażenia wnętrza mieszkalnego - meble, proste sprzęty użytkowe, naczynia kuchenne, przedmioty związane z przygotowaniem i przetwórstwem żywności oraz higieną. W zasobach działu znajdują się oryginalne i rekonstruowane elementy strojów ludowych – kobiecych i męskich, w tym unikatowa, odświętna męska sukmana sandomierska z końca XIX w. Niezwykle okazałą grupę muzealiów tworzą wyroby rękodzieła

wiejskiego (koronkarstwa, hafciarstwa, bibułkarstwa, wycinanki), plastyki obrzędowej i zabawki ludowe. Niewątpliwie do najciekawszej grupy muzealiów etnograficznych należy kolekcja ludowej sztuki sakralnej z przełomu XIX-XXI w. (rzeźby, płaskorzeźby, obrazy dłuta rodzimych artystów – amatorów i samouków, obdarzonych niezwykłą wrażliwością i bogatym talentem artystycznym: Franciszka Ziemnickiego z Malic (1849-1927), Walentego Czecha z Sobowa (1850-1923), Wawrzyńca Sochy ze Świątnik (1858-1942), Walentego Cichonia ze Złotej (1902-1971), Władysława Kozłowskiego z Dmosic (1910-1938), Jana Godowskiego z Dębian (zm. przed I wojną światową), Mariana Brudka z Bogorii (1895-1981), Wincentego Zioła z Malic (ur. 1917 r.), Andrzeja Tkacza z Sandomierza (1913-2012), Jana Puka z Trześni (ur. 1940 r.), Józefa Żaka ze Staszowa, Henryka Cichockiego z Ostrowca Świętokrzyskiego (1952-2011). W skład kolekcji wchodzi: drewniane kapliczki przydrożne i domowe, krzyżokrucyfiksy, figury Matki Bożej, postacie: Chrystusa Frasobliwego, Chrystusa upadającego pod krzyżem i Piety. Do kolekcji przynależą również prace ceramiczne autorstwa: Heleny Kaczmarskiej z Denkowa (1910–1992), Janiny Guski i Janiny Bogutowej z Denkowa. Stosunkowo niewielki zbiór obrazów o tematyce sakralnej (w dużej mierze oleodruków) i kapliczek przydrożnych tworzy istotne dopełnienie zasobu.

W marginalnym stopniu reprezentowana jest w kolekcji kultura materialna miejskich warstw ludowych.

3. Kolekcja Artystyczna: 8156 obiektów wpisanych do ksiąg inwentarzowych.

Muzealia należące do sztuk pięknych i rzemiosła artystycznego sandomierskie muzeum zaczęło przyjmować dopiero w latach 50. XX w. W dziale gromadzone są zbiory w zakresie malarstwa (w tym wykonane w technikach oleju, gwaszu, akwareli, pastelu), rysunku i grafiki, rzeźby (w tym odlewy gipsowe i liczny zespół kamieniarki) oraz rzemiosła artystycznego (w tym wyroby złotnicze, konwisarskie, metaloplastyczne, meble, ceramika i kafle, szkło artystyczne). Kolekcja malarstwa, grafiki i rysunku obejmuje sztukę polską od XVIII w. do czasów współczesnych. Od początku gromadzono dzieła związane z ikonografią Sandomierza. Od 1975 r. rozpoczęło się rozszerzanie kolekcji o dzieła sztuki polskiej (XVIII-XX w.) z przewagą tematyki portretowej, także pejzaże i martwe natury oraz sceny rodzajowe i historyczne – wszystkie gromadzone z myślą o powstaniu stałej galerii malarstwa polskiego. Najstarsze i najcenniejsze w zbiorach są XVIII-wieczne reprezentacyjne portrety Jacka Małachowskiego, Macieja Sołytki, Stanisława Augusta Poniatowskiego oraz pochodzące z nieistniejącego już kościoła św. Piotra w Sandomierzu epitafium Franciszka

Romera z 1767 r., pędzla lokalnych malarzy cechowych. Godne podkreślenia są późniejsze dzieła takich artystów jak Wojciech Weiss, Władysław Jarocki, Teodor Axentowicz, Stanisław Ignacy Witkiewicz, Karol Frycz, Jacek Malczewski i Olga Boznańska. Ważne miejsce w zbiorach działu zajmują dwie znaczące kolekcje pochodzące z przekazów autorskich: Marii i Stanisława Dawskich oraz Ewy i Jerzego Ćwiertniów. Jednym z nowszych i cenniejszych nabytków jest płótno Piotra Michałowskiego „Jeździec na siwym koniu”, pochodzące z dawnej kolekcji ziemiańskiej z okolic Opatowa.

W dziedzinie rzemiosła artystycznego gromadzone są głównie zabytki z zakresu złotnictwa i konwisarstwa europejskiego, od XVII w. do czasów współczesnych. Jest to najliczniejsza i zarazem najcenniejsza kolekcja w zbiorach Działu Sztuki, której początki sięgają lat 60. XX w. Przełomowym momentem, który zdecydował o rozwoju tego kierunku gromadzenia, było pozyskanie sreber stołowych i toaletowych z tzw. „skarbu małachowskiego”, odnalezione w 1980 r. w dawnej siedzibie Druckich-Lubeckich w Małachowie, koło Ćmielowa. W zbiorach znajdują się również dwa piękne XIX-wieczne komplety sreber: toaletowych z wiedeńskiej firmy Klinkoschów z ok. 1872 r. i francuski podróżny komplet śniadaniowy dla jednej osoby, wykonany w Paryżu po 1838 r. Od 2000 r. Dział Sztuki gromadzi również artystyczną biżuterię współczesną i małe formy złotnicze, wykonane z użyciem krzemienia pasiastego.

Kolekcja artystyczna wymaga przede wszystkim uzupełnień w zakresie zbiorów złotniczych (z myślą o nowej stałej wystawie sreber europejskich), jak również malarstwa i rysunku z dawnych kolekcji ziemiańskich z terenu powiatu sandomierskiego, opatowskiego i staszowskiego.

4. Kolekcja Historyczna: 10 996 obiektów wpisanych do ksiąg inwentarzowych oraz Archiwum Fotografii J. Kwiatkowskiego (24 849 - w opracowaniu).

Muzealia w Dziale Historycznym (do 1979 r. Dział Historyczno-Artystyczny) zaczęto gromadzić od 1956 r. Ze zbiorów dawnego Muzeum Ziemi Sandomierskiej przejęta została kolekcja numizmatyczna, ocalała z zawirowań wojennych i powojennych jedynie w niewielkim stopniu. Od tego czasu Dział koncentruje się na gromadzeniu muzealiów z zakresu sfragistyki, falerystyki, militariów, medalierstwa, kartografii, weksylologii fotografii, a także kontynuuje powiększanie zbiorów numizmatycznych. Znaczna część archiwaliów znajdujących się w Dziale dotyczy miasta i dawnego województwa sandomierskiego. Przeważają dokumenty instytucji miejskich, organizacji społecznych, kulturalnych, wojskowych i cechowych, a wśród nich szczególnie cenny zbiór dokumentów cechu garncarskiego z Osieka datowanych na XVII-XIX

w. Istotną część zbiorów tworzą materiały związane z osobami działającymi na terenie Sandomierszczyzny. Wymienić tu należy archiwum Jana Pawła Mazurkiewicza – artysty malarza, burmistrza Sandomierza w latach 1947-48 oraz dokumenty Tomasza Józefa Synowskiego z lat 1829-1854, który był lekarzem sandomierskiego więzienia. Sfragistykę reprezentują przede wszystkim tłoki pieczętno-urzędów i osób związanych z naszym regionem. Najstarszy z nich to średniowieczny tłok pieczętny kasztelana sądeckiego Gedki z XIII w. Interesującą grupę zabytków stanowią polskie, przede wszystkim XX-wieczne, wojskowe i cywilne odznaki i odznaczenia, współczesne medale upamiętniające ważne wydarzenia i rocznice oraz sztandary nieistniejących już sandomierskich instytucji i organizacji społecznych. Zbiory kartograficzne są najmniej liczne, ale wśród nich znajdują się m.in. unikatowe mapy podsandomierskich wsi: Zajeziorza i Bystrojowic z 1811 r. W Dziale Historycznym gromadzone są również militaria. Jest to zbiór reprezentowany przez XX-wieczną broń białą i palną żołnierza polskiego, jego umundurowanie i oporządzenie, a także pojedyncze egzemplarze broni z XVII-XIX w. Na szczególną uwagę zasługuje działo z czasów „potopu” szwedzkiego, oraz XVII-wieczny miecz kałowski.

Najliczniejszą grupę muzealiów stanowią numizmaty: monety i banknoty, w marginalnym stopniu medale. Wśród monet wyróżnia się skarb wczesnośredniowiecznych denarów tzw. krzyżówek z Gnieszowic w powiecie sandomierskim, denary i brakteaty książąt piastowskich oraz wielka rzadkość numizmatyczna – talar Filipa II z kontrasygnatą Zygmunta Augusta z 1564 roku (z tzw. sum neapolitańskich).

Kolekcja wymaga stopniowych uzupełnień z myślą o stałej wystawie numizmatycznej, prezentujących monety i banknoty na ziemiach polskich od średniowiecza po współczesność.

5. Kolekcja Literacka: 12 541 obiektów wpisanych do ksiąg inwentarzowych.

Kolekcja obejmuje muzealia po pisarzach, artystach i działaczach kulturalnych związanych z historyczną Ziemią Sandomierską, zarówno w przeszłości, jak i współcześnie (urodzonych, zamieszkujących, odwiedzających, piszących o Sandomierszczyźnie). Kontynuuje tym samym rozpoczętą w 1980 r. działalność kolekcjonerską w powstałym wówczas Muzeum Literatury - Oddziale Muzeum Okręgowego w Sandomierzu. W kolekcji znajdują się pamiątki m.in. po Jarosławie Iwaszkiewiczu, Stanisławie Młodożeńcu, Romanie Kosele, Aleksandrze Patkowskim, Wincentym Burku, Julianie Kawalcu, Adamie Bieniu, Stanisławie Balińskim, Stanisławie Piętaku, Andrzej Sarwie czy Ludmile Marjańskiej. Kolekcję uzupełniają przedmioty o charakterze artystycznym (meble, obrazy, obiekty

rzemiosła artystycznego), a także przedmioty osobiste. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje portret Stanisława Konarskiego z XVIII w. oraz obszerna teka z rysunkami dawnego Sandomierza i okolic autorstwa Zbigniewa Karpińskiego. Znaczącą część zbiorów Działu Literatury stanowi kolekcja fotografii, w której skład wchodzi zdjęcia pisarzy i poetów, mieszkańców miasta i okolic oraz dawnego Sandomierza, które tworzą swoiste fotograficzne archiwum inteligencji sandomierskiej XIX-XX w. Pośród kolekcji działu wyróżnić można także obiekty z zakresu falerystyki (XX i XXI w.). W ramach popularyzacji wiedzy i działalności edukacyjnej organizowane są spotkania z twórcami literatury współczesnej oraz literaturoznawcami. Dział Literatury zajmuje się ponadto współorganizacją i dokumentowaniem przebiegu konkursu Bonum Publicum. Mankamentem kolekcji jest szczupły zbiór obiektów związanych z dziedzictwem literackim przed XX w., a zwłaszcza z okresu przedrozbiorowego.

Ogółem ilość muzealiów w Działach Zbiorów: 92 171 sztuk obiektów + 24 849 sztuk w opracowaniu (Archiwum Fotografii J. Kwiatkowskiego, Dział Historyczny).

III – Plany rozbudowy zbiorów

Polityka gromadzenia zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu zakłada pięć ogólnych priorytetów pozyskiwania i gromadzenia:

1. zabytków archeologicznych pochodzących z badań wykopaliskowych i poszukiwawczych (wykonanych za zgodą WUOZ w Kielcach), a także odkryć przypadkowych wraz z dokumentacją z tych prac badawczych, na terenie podlegającym nadzorowi Delegatury WUOZ w Sandomierzu, ze szczególnym uwzględnieniem artefaktów z epok pradziejowych, średniowiecza, nowożytności i XIX w. Muzeum pozyskuje również zbiory archeologiczne wykonując własne badania terenowe na obszarze podlegającym Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Kielcach Delegaturze w Sandomierzu.

Pozyskiwanie zbiorów archeologicznych w trakcie badań archeologicznych

Muzeum Zamkowe w Sandomierzu przyjmuje materiały z badań archeologicznych prowadzonych głównie na terenie województwa świętokrzyskiego, ze szczególnym uwzględnieniem powiatu sandomierskiego. Materiały pochodzące z badań spoza terenu województwa świętokrzyskiego mogą być przyjmowane w wyjątkowych sytuacjach, w drodze indywidualnych decyzji.

Sposób przekazywania zabytków archeologicznych określa Zarządzenie Dyrektora Muzeum Zamkowego w Sandomierzu i *Regulamin przyjmowania zabytków archeologicznych*. Regulamin wraz z załącznikami jest dostępny na stronie internetowej Muzeum: <https://zamek-sandomierz.pl/regulamin-przyjmowania-zabytkow-archeologicznych>

2. zabytków artystycznych: w tym zwłaszcza złotnictwa i konwisarstwa o proveniencji europejskiej, w przedziale czasowym od XVII w. do 1. poł. XX w., głównie przedmiotów codziennego użytku, w tym stołowych i toaletowych; dzieł malarstwa, rzeźby, grafiki i rysunku autorstwa artystów związanych w szczególności z terenem powiatów sandomierskiego, opatowskiego i staszowskiego (urodzonych, zmarłych, bądź okresowo przebywających na tym obszarze), jak również obiektów tematycznie związanych z tym obszarem; dzieł sztuki pochodzących z dawnych kolekcji ziemiańskich w szczególności z terenu powiatów sandomierskiego, opatowskiego i staszowskiego; obiektów artystycznych wykonanych z użyciem krzemienia pasiastego.
3. zabytków historycznych, czyli numizmatów, dokumentów, fotografii i pocztówek, druków i rękopisów, map, pieczęci, militariów, sztandarów, medali, odznak i odznaczeń, pamiątek historycznych oraz innego rodzaju obiektów o wartości historycznej w szczególności związanych z powiatami sandomierskim, opatowskim i staszowskim.
4. zabytków literackich, w szczególności rękopisów, maszynopisów, epistolografii, fotografii i innego rodzaju pamiątek po pisarzach i poetach związanych w szczególności z terenem powiatów sandomierskiego, opatowskiego i staszowskiego, zwłaszcza z uwzględnieniem Jarosława Iwaszkiewicza, Stanisława Młodożeńca, Wincentego Burka, Brunona Jasieńskiego i Wiesława Myśliwskiego.
5. zabytków etnograficznych w szczególności z terenu powiatów sandomierskiego, opatowskiego i staszowskiego, zwłaszcza z uwzględnieniem etnografii miejskiej Sandomierza.

O ostatecznej selekcji obiektów do kolekcji, spełniających powyższe kryteria ogólne, będzie decydować ocena pod względem:

- wartości naukowej (z punktu widzenia archeologii, historii sztuki, historii, historii literatury, etnografii)
- potencjału ekspozycyjnego
- potencjału edukacyjnego
- stanu zachowania
- proveniencji i historii danego obiektu

- praw autorskich
- możliwości eksponowania i przechowywania
- ceny.

IV – Zasady nabywania obiektów

Muzeum Zamkowe w Sandomierzu gromadzi muzealia przestrzegając zasady transparentności i zobowiązuje się do podejmowania rzetelnych decyzji kuratorskich przed podjęciem decyzji o poszerzeniu zbiorów. Decyzje te zakładają wieloetapowość, udział ekspertów różnych dziedzin oraz respektowanie zasady wspólnego decydowania. Zbiory są gromadzone poprzez: zakupy, dary, przekazy od instytucji m.in. od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, urzędów celnych, skarbowych, na podstawie wyroków sądowych o przekazaniu mienia, zapisy testamentowe, pozyskanie własne (np. terenowe prace badawcze), zamianę muzealiów za zgodą MKiDN (art. 23 Ustawy o muzeach). Zbiory są ewidencjonowane w księgach inwentarzowych Muzeum i posiadają karty ewidencyjne. Zarządzanie zbiorami jest wspierane przez elektroniczny system do ewidencji zbiorów MUZA, do którego sukcesywnie wprowadzane są rekordy.

Środki na zakupy muzealiów pochodzić będą w szczególności:

1. Z planowanych w budżecie własnych środków finansowych Muzeum.
2. Z dotacji celowych organizatorów.
3. Z Funduszy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
4. Z darowizn.

Zbiory są przyjmowane po uzyskaniu opinii Komisji Kwalifikacji, Zakupów, Darów i Wyceny Muzealiów. Komisja jest ciałem doradczym dyrektora Muzeum Zamkowego w Sandomierzu w zakresie kwalifikowania oferowanych obiektów do zbiorów instytucji i stwierdzania celowości i zasadności ich pozyskiwania. Komisja działa w oparciu o Regulamin oraz każdorazowo proceduje kompletne oferty uprzednio zatwierdzone przez sekretarza Komisji (protokół przyjęcia do rozpoznania obiektu, opinie merytoryczne i konserwatorskie, przygotowane na wniosek Dyrektora Muzeum, ekspertyzy). Komisja powoływana jest przez Dyrektora Muzeum w celu opiniowania obiektów oferowanych do zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu. Do zadań Komisji należy: opiniowanie ofert zakupów oraz ofert darów, depozytów, spadków/zapisów testamentowych, rozpatrywanie rekomendacji/propozycji zakupu obiektów znajdujących się w publicznej ofercie inicjowanych przez pracowników merytorycznych Muzeum, bądź ofert wniosków o akcesję, weryfikacja informacji zgromadzonych w trakcie rozpoznania oferty, ocena wartości artystycznej, naukowej, historycznej oraz edukacyjnej obiektów oraz zgodności z gromadzonym przez Muzeum

rodzajem zbiorów opisanym w § 8 Statutu i zgodnie z Polityką Gromadzenie Zbiorów, po jej wejściu w życie. Dyrektor podejmuje ostateczną decyzję o przyjęciu i włączeniu do zbiorów obiektów (przekazy, dary, zakupy, itp.) poprzez zawarcie umów skutkujących nabyciem obiektów.

Muzeum może odmówić przyjęcia zbiorów archeologicznych w całości lub w części, jeżeli:

- a) materiał nie posiada cech zabytku w rozumieniu przepisów prawa,
- b) jego wartość merytoryczna jest znikoma lub powielająca zasób już posiadany,
- c) przejęcie powodowałoby nieproporcjonalne obciążenie organizacyjne lub finansowe instytucji,
- d) materiał nie jest związany z zakresem terytorialnym lub problemowym określonym w statucie Muzeum.

W odniesieniu do masowego materiału archeologicznego (w szczególności fragmentów ceramiki, materiału osteologicznego, próbek surowcowych itp.) dopuszcza się:

- a) przyjęcie wyselekcjonowanej części reprezentatywnej,
- b) przeprowadzenie kwalifikacji do brakowania po zakończeniu opracowania naukowego,
- c) stosowanie procedur selekcji zgodnie z obowiązującymi przepisami i wytycznymi organu ochrony zabytków.

Muzeum nie przyjmuje do zbiorów obiektów:

- Stwarzających niebezpieczeństwo dla posiadanych już zbiorów lub personelu;
- Których konserwacja bądź/i dokumentacja przekracza możliwości muzeum;
- Oferowanych pod warunkiem niemożliwym do przyjęcia;
- Duplikujących istniejące kolekcje, bądź otwierającym nowe kierunki rozwoju nieprzewidziane w niniejszej polityce.

Zbiory cyfrowe:

1. Zasoby cyfrowe – należy przez to rozumieć materiały naukowe, dokumentację, fotografie, materiały audio i audiowizualne oraz zbiory digital-born; mające wartość naukową, historyczną, dokumentacyjną, artystyczną w kontekście tematyki gromadzonych w Muzeum artefaktów¹.

¹ Do Zasobów cyfrowych nie wliczamy zdjęć obiektów, które stanowią dokumentację wizualną muzealiów. Wszystkie pozostałe tak - czyli te które mają tylko postać cyfrową i są obiektami wpisanymi do Rejestrów Zasobów Cyfrowych.

2. Zdjęcia z procesu digitalizacji zbiorów będą posiadać numery inwentarzowe muzealiów i będą archiwizowane na Repozytorium Cyfrowym, aczkolwiek będą wcielone do rekordu danego muzealium, (wizerunek obiektu nie jest osobnym obiektem wpisanym do ksiąg inwentarzowych)
3. Dla zasobów cyfrowych prowadzi się rejestr w elektronicznym systemie do ewidencjonowania zbiorów MUZA:
 - 1) Rejestr zasobów cyfrowych, obejmujący materiały naukowe, dokumentację, fotografie, materiały audio i audiowizualne, video, zbiory digital-born oraz inne zdigitalizowane zasoby muzeum – oznaczenie księgi: MZS/RZC/
 - 2) Ewidencjonowanie dla zasobów cyfrowych odbywa się w następujący sposób:
 - a. Wpis do Rejestru Zasobów Cyfrowych powinien zawierać możliwe do ustalenia dane identyfikacyjne, obejmujące:
 - numer rejestru,
 - nazwę i opis obiektu bądź zespołu,
 - autora lub wytwórcę,
 - czas i miejsce powstania, datę pierwszej dystrybucji
 - materiał i technikę wykonania, format pliku cyfrowego, rodzaj zapisu
 - wymiary, rozdzielczość
 - pochodzenie (sposób i źródło nabycia),
 - wartość nabycia.
 - b. W przypadku braku danych identyfikacyjnych w odpowiedniej rubryce rejestru wpisuje się: „nieznane”.
4. Muzeum Zamkowe w Sandomierzu jest Beneficjentem projektu „Zamek otwarty – kompleksowa modernizacja zespołu budynków wystawienniczych i magazynowych Muzeum Zamkowego w Sandomierzu” realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021-2027 – działanie 7.1 „Infrastruktura kultury i turystyki kulturowej”, w ramach którego Muzeum będzie digitalizowało swoje zbiory. W ramach realizacji programu Feniks Muzeum planuje utworzenie pracowni wyposażonych w nowoczesny sprzęt multimedialny i fotograficzny – m.in. pracownię do digitalizacji. Muzeum posiadając takie możliwości będzie publikowało zdigitalizowane zbiory (własne Muzeum) na Platformie Edukacyjnej, którym elementem będzie zmodernizowany i unowocześniony Katalog Zbiorów Online, obecnie dostępny pod adresem: <https://www.zbiory.zamek-sandomierz.pl/obiekty>
5. Zarówno wizerunki obiektów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu jak i inne zbiory cyfrowe będą udostępniane w Katalogu Zbiorów Online na zasadach, które reguluje osobne Zarządzenie Dyrektora Muzeum Zamkowego w Sandomierzu w

sprawie zasad opracowywania i udostępniania wizerunków obiektów uwzględniających także:

- Klasyfikację praw autorskich ze szczególnym uwzględnieniem klasyfikacji praw autorskich do obiektów oraz osobno do samych wizerunków. Każdy obiekt będzie oznaczony zarówno tekstowo, jak i graficznie, a w przypadku wykorzystania licencji Creative Commons wraz ze szczegółowym opisem możliwości wykorzystania danego zasobu.
 - Zalecenia Narodowego Instytutu Muzeów w zakresie digitalizacji
 - Międzynarodowych norm w zakresie digitalizacji, takich jak norma ISO 19264-1:2021, standard Fadgi, Metamorfoze
 - Otwartości danych, takich jak otwarte API, protokół OAI-PMH umożliwiających wymianę danych z innymi bazami danych
6. Sama Platforma oraz Katalog Zbiorów Online spełniał będzie wytyczne w zakresie dostępności (WCAG – Web Content Accessibility Guidelines) co najmniej na poziomie AA w wersji aktualnej na dzień uruchomienia produkcyjnego Platformy.
7. Repozytorium plików cyfrowych (w tym zdigitalizowanych materiałów audio i wideo będzie przechowywane na serwerach plikowych zakupionych w ramach programu Feniks. Repozytorium składać się będzie z części archiwalnej, w której przechowywane będą kopie wzorcowe plików (takie jak RAW) oraz części roboczej, w której przechowywane będą pliki TIFF. Każdy z plików będzie nazwany zgodnie z numeracją przyjętą w Muzeum - zgodnie z zasadą, że nazwa pliku musi odzwierciedlać numer inwentarzowy obiektu (z pominięciem / zastąpieniem) znaków, które systemy plików uznają za niewłaściwe. Za pomocą automatycznych skryptów znacząco przyspieszających pracę osób opracowujących zbiory poszczególne wizerunki będą importować się do Systemu MUZA. W systemie MUZA pracownicy odpowiedzialni za publikację zbiorów oznaczają które wizerunki oraz które obiekty mają być opublikowane w Katalogu Zbiorów Online. Każdy wizerunek obiektu będzie dołączony do obiektu w systemie Muza i System służyć będzie również za Repozytorium danych oraz narzędzie umożliwiające pobieranie plików, również wzorcowych bez wchodzenia bezpośrednio na macierz plikową.
8. Ze względu na ograniczenia kadrowe oraz przestrzenne Muzeum Zamkowe w Sandomierzu nie planuje opracowywać i udostępniać zbiorów prywatnych. Ewentualne badania w zakresie historii mówionej (osób prywatnych, relacje wraz z dokumentacją cyfrową ściśle związaną z daną osobą, instytucją, wydarzeniem etc.) będą mogły być prowadzone od roku 2030 – po zakończeniu realizacji projektu. Jeśli Muzeum otrzyma propozycję udostępnienia przez osobę prywatną wyłącznie cyfrowej wersji obiektu, Muzeum dokona digitalizacji takiego obiektu

we własnej pracowni i nie będzie wnioskowało do Organizatorów o dotację celową na to przedsięwzięcie.

V – Depozyty

O przyjęciu depozytu do zbiorów muzealiów każdorazowo decyduje dyrektor Muzeum, po zasięgnięciu opinii Komisji Kwalifikacji, Darów, Zakupów i Wyceny Muzealiów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu. Depozyty długoterminowe (powyżej roku) są przyjmowane tylko w celu wzbogacenia i urozmaicenia wystaw stałych Muzeum.

VI – Zasady zbywania obiektów

Muzeum Zamkowe w Sandomierzu po uzyskaniu pozwolenia Ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na podstawie art. 23 pkt. 1 i 2 Ustawy o muzeach może dokonywać: zamiany, sprzedaży, darowizny muzealiów. Pozwolenie na zamianę, sprzedaż lub darowiznę muzealiów może być udzielone tylko w uzasadnionych przypadkach. Środki uzyskane ze sprzedaży muzealiów mogą być przeznaczone wyłącznie na uzupełnienie zbiorów Muzeum. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, po zasięgnięciu opinii Rady do Spraw Muzeów, może wydać pozwolenie na zamianę, sprzedaż lub darowiznę muzealiów, na wniosek dyrektora muzeum zaopiniowany przez Radę Muzeum. Zasady skreślenia muzealiów z inwentarza określa art. 24 Ustawy o muzeach. Wszelkie działania związane z ewentualnym zbyciem muzealiów ustalane będą na podstawie sformalizowanego przeglądu kolekcji, z zastrzeżeniem że cały proces zbycia będzie prowadzony transparentnie, kolektywnie i będzie odpowiednio udokumentowany i przeprowadzony zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zbywanie obiektów może dotyczyć w szczególności obiektów nieodpowiadających profilowi muzeum bądź nieposiadających wartości uzasadniających sprawowanie nad nimi pieczy przez instytucję działającą w interesie publicznym. Muzeum może dokonywać zamiany, sprzedaży bądź darowizny muzealiów na rzecz innych muzeów albo szerzej każdej instytucji kultury pod warunkiem, że zbyte obiekty będą np. elementem ekspozycji stałej innego muzeum.

Muzeum Zamkowe w Sandomierzu nie zakłada zbywania żadnych muzealiów ze swoich zbiorów.

VII – Ramy prawne i etyczne

Rozbudowywanie zbiorów wraz z gromadzeniem dokumentacji i zbiorów bibliotecznych prowadzone jest zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju całości instytucji tzn. wraz z innymi aktywnościami programowymi Muzeum, takimi jak: tworzenie i modyfikacje wystaw stałych, świadome kreowanie wystaw czasowych z własnych zbiorów, jak i ze zbiorów innych instytucji wraz z tworzeniem w oparciu o zbiory strategii edukacyjnej. Zespół pracowników Muzeum Zamkowego w Sandomierzu dokłada należytej staranności, aby nabywać zbiory z prawidłową dokumentacją pochodzenia lub nabycia. Odrzucane będą wszelkie oferty, które stanowią przedmiot nielegalnego handlu – kupna i sprzedaży lub gdy zachodzi podejrzenie, że okoliczności ich pozyskania wiążą się z nieprzestrzeganiem odpowiednich procedur etycznych i przepisów powszechnie obowiązujących, tj. Ustawy o muzeach, Ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami, Ustawy kodeks cywilny, Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Ustawy o finansach publicznych, Statutu Muzeum Zamkowego w Sandomierzu, a także procedur obowiązujących w Muzeum i regulujących je zarządzeń wewnętrznych Dyrektora Jak również z Kodeksu Etyki Muzeów ICOM, który jest tekstem referencyjnym wyznaczającym standardy praktyki dla muzealników.

Gromadzenie, ewidencjonowanie, badanie i przechowywanie w Muzeum materiałów pochodzących z naukowych lub ratowniczych wykopaliisk archeologicznych, szczątków ludzkich lub innego materiału biologicznego odbywa się z dołożeniem wszelkich starań, by ich pozyskiwanie, przyjmowanie i przechowywanie odbywało się z najwyższą starannością i należyтым szacunkiem. ²

² Politykę Gromadzenia Zbiorów opracował dr hab. Mikołaj Getka-Kenig, Dyrektor Muzeum Zamkowego w Sandomierzu i Kinga Kędziora, Główny Inwentaryzator Muzeum Zamkowego w Sandomierzu. Konsultacje merytoryczne: dr hab. Tomisław Giergiel, Renata Grzebuła, Agata Król, Iwona Łukawska, Maciej Wawrzczak, Sylwia Radzimowska-Zasuwa, dr Wojciech Rajpold. Łukasz Ściebior.

Polityka gromadzenia zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu

(wersja skrócona)

Muzeum Zamkowe w Sandomierzu to publiczna instytucja kultury wpisana do Rejestru Instytucji Kultury Województwa Świętokrzyskiego oraz Państwowego Rejestru Muzeów. Jest współorganizowane przez Województwo Świętokrzyskie i Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Zgodnie ze Strategią Muzeum Zamkowego w Sandomierzu, wprowadzoną zarządzeniem dyrektora nr 39/2025 z 28 maja 2025 r., **misją Muzeum** jest opieka nad kulturowym dziedzictwem historycznej ziemi sandomierskiej i jej najważniejszym architektonicznym symbolem – Zamkiem Królewskim w Sandomierzu. Opowiadamy o tej spuściźnie w taki sposób, aby podkreślić jej ponadregionalny, czyli ogólnopolski i międzynarodowy wymiar. Podstawowym instrumentem realizowania tej misji jest gromadzenie, ochrona jak i możliwie najszersze udostępnianie naszych zbiorów. Muzeum będzie skupiać się na pozyskiwaniu zbiorów związanych z terenem współczesnych powiatów: sandomierskiego, opatowskiego i staszowskiego (mniej więcej pokrywających się z obszarem powiatu sandomierskiego po pierwszym rozbiorze Rzeczypospolitej Obojga Narodów).

Historia zbiorów sięga 1921 roku, kiedy to powstało Muzeum Ziemi Sandomierskiej. Mimo strat wojennych, instytucja została reaktywowana w 1956 roku, a w 1976 roku zyskała status Muzeum Okręgowego, co zapoczątkowało dynamiczny rozwój. Od 2022 roku funkcjonuje jako Muzeum Zamkowe w Sandomierzu. Muzeum gromadzi zgodnie z § 8 Statutu następujące rodzaje muzealiów:

1. archeologiczne, w tym pochodzące z badań i ekspedycji archeologicznych;
2. artystyczne, w tym dzieła sztuk plastycznych (malarstwo, grafika, rzeźba), rzemiosła artystycznego (w tym w szczególności zabytki złotnictwa i konwisarstwa europejskiego);
3. historyczne, w tym dokumenty, fotografie i pocztówki, druki i rękopisy, mapy, pieczęcie, numizmaty, militaria, sztandary, medale, odznaki, odznaczenia oraz inne muzealia z zakresu historii;
4. literackie, w tym rękopisy, dokumenty, zdjęcia, druki, pamiątki po pisarzach, obiekty ikonograficzne.
5. etnograficzne, w tym przedmioty użytkowe, obiekty wyposażenia wnętrz, elementy stroju ludowego oraz inne zabytki z zakresu dziedzictwa kultury ludowej.

Procedury gromadzenia: Muzeum posiada ustalone procedury dotyczące przyjmowania zbiorów: w tym darów, zakupów, depozytów, z uwzględnieniem kwestii etycznych i formalnoprawnych. Zbiory Muzeum są gromadzone i ewidencjonowane w sposób transparentny i przejrzysty w pięciu działach: archeologicznym, etnograficznym, historycznym, literatury, sztuki. Podejmując decyzję o nabyciu obiektów do zbiorów Muzeum ma na uwadze możliwość zachowania przyjętych standardów opieki nad zbiorami, w tym powszechnie obowiązującymi przepisami, zaleceniami Narodowego Instytutu Muzeów oraz ICOM, w szczególności w zakresie zapewnienia odpowiedniej ewidencji, konserwacji, dokumentacji oraz ochrony i udostępnienia. Muzeum Zamkowe w Sandomierzu dąży do tego, aby zgromadzone zbiory były jak najlepiej chronione, udokumentowane i udostępniane dla dobra nauki i kultury. Muzeum jest świadome ograniczeń, w tym: związanych z ograniczoną obsadą personelu, dostępnością odpowiedniej przestrzeni magazynowej bądź wystawienniczej, ograniczonymi możliwościami konserwacji czy brakiem możliwości zapewnienia długotrwałej opieki nad obiektami nietypowymi (np. ze względu na tworzywo wykonania bądź wielkogabarytowy rozmiar). Muzeum stara się unikać gromadzenia obiektów, które są już powszechnie dostępne w innych instytucjach lub których gromadzenie nie jest uzasadnione z punktu widzenia Polityki gromadzenia zbiorów muzeum. Polityka gromadzenia zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu podlega cyklicznej aktualizacji, nie rzadziej niż raz na 5 lat.

Do zbiorów Muzeum (drogą zakupu, wymiany, darowizny, depozytu lub przekazu administracyjnego) mogą być nabywane wyłącznie obiekty o niepodważalnym tytule prawnym, co do których istnieje pewność co do nieposzlakowanej proweniencji, W każdym przypadku nabywania obiektów do zbiorów Muzeum obowiązuje dochowanie należytej staranności w zakresie zapewnienia tytułu prawnego do nabywanego obiektu. Nabywany obiekt musi spełniać przynajmniej jedno z wymienionych kryteriów: estetyczne, techniczne, historyczne, bądź wiązać się z uzupełnieniem istniejącej kolekcji.

Muzeum nie przyjmuje do zbiorów obiektów:

- Stwarzających niebezpieczeństwo dla posiadanych już zbiorów lub personelu;
- Których konserwacja bądź/i dokumentacja przekracza możliwości muzeum;
- Oferowanych pod warunkiem niemożliwym do przyjęcia;
- Duplikujących istniejące kolekcje, bądź otwierającym nowe kierunki rozwoju nieprzewidziane w niniejszej polityce.

Zasady nabywania obiektów opierają się na transparentności i rzetelnych decyzjach kuratorskich, podejmowanych przez Komisję Kwalifikacji, Zakupów, Darów i Wyceny Muzealiów. Muzealia są pozyskiwane poprzez zakupy, dary, przekazy od instytucji, zapisy testamentowe oraz własne badania. Muzeum nie przyjmuje obiektów w złym stanie zachowania (chyba że mają wysoką wartość historyczną/naukową) ani tych o wątpliwej proweniencji. Muzeum bierze pod uwagę polityki kolekcjonowania innych instytucji gromadzącym zbiory o podobnym charakterze, starając się nie wchodzić w konflikt interesów i nie duplikować tych samych obszarów kolekcjonowania.

Zbywanie obiektów jest możliwe tylko w uzasadnionych przypadkach i za zgodą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Środki ze sprzedaży przeznacza się wyłącznie na uzupełnienie zbiorów. Muzeum nie planuje zbywania żadnych muzealiów.

Ramy prawne i etyczne zapewniają, że Muzeum nabywa zbiory z prawidłową dokumentacją pochodzenia, odrzucając oferty związane z nielegalnym handlem lub nieprzestrzeganiem przepisów. Działania te są zgodne z obowiązującym prawem i statutem Muzeum.

Wypożyczanie zbiorów: Muzeum Zamkowe w Sandomierzu udostępnia swoje zbiory do celów naukowych, badawczych, konserwatorskich oraz w celu ich publicznego prezentowania w muzeach, galeriach – dbając o odpowiedni stan zachowania obiektów i podpisywanie umów wypożyczenia. Muzeum nie używa zbiorów osobom prywatnym. Wszelkie informacje na temat realizacji kwerend, wypożyczeń oraz udostępniania wizerunków obiektów określa Regulamin realizacji kwerend i udostępniania zbiorów Muzeum Zamkowego w Sandomierzu, który Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 31/2022 Dyrektora Muzeum Zamkowego w Sandomierzu. Regulamin jest dostępny wraz z załącznikami na stronie internetowej Muzeum: <https://zamek-sandomierz.pl/regulamin-realizacji-kwerend-i-udostepniania-zbiorow>

Plany rozbudowy zbiorów wyznacza pięć ogólnych priorytetów pozyskiwania i gromadzenia:

1. zabytków archeologicznych pochodzących z badań wykopaliskowych i poszukiwawczych (wykonanych za zgodą WUOZ w Kielcach), a także odkryć przypadkowych wraz z dokumentacją z tych prac badawczych, na terenie podlegającym nadzorowi Delegatury WUOZ w Sandomierzu, ze szczególnym uwzględnieniem artefaktów z epok pradziejowych, średniowiecza, nowożytności i XIX w. Muzeum pozyskuje również zbiory archeologiczne wykonując własne badania terenowe na obszarze podlegającym Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Kielcach Delegaturze w Sandomierzu.
2. zabytków artystycznych: w tym zwłaszcza złotnictwa i konwisarstwa o proveniencji europejskiej, w przedziale czasowym od XVII w. do 1. poł. XX w., głównie przedmiotów codziennego użytku, w tym stołowych i toaletowych; w dalszej kolejności również dzieł malarstwa, rzeźby, grafiki i rysunku autorstwa artystów związanych z terenem powiatów sandomierskiego, opatowskiego i staszowskiego (urodzonych, zmarłych, bądź okresowo przebywających na tym obszarze), jak również obiektów tematycznie związanych z tym obszarem; dzieł sztuki pochodzących z dawnych kolekcji ziemiańskich z terenu powiatów sandomierskiego, opatowskiego i staszowskiego; obiektów artystycznych wykonanych z użyciem krzemienia pasiastego.
3. zabytków historycznych, w szczególności numizmatów, jak również dokumentów, fotografii i pocztówek, druków i rękopisów, map, pieczęci, militariów, sztandarów, medali, odznak i odznaczeń oraz inne muzealiów z zakresu historii powiatów sandomierskiego, opatowskiego i staszowskiego.
4. zabytków literackich, w szczególności rękopisów, maszynopisów, epistolografii, fotografii i innego rodzaju pamiątek po pisarzach i poetach związanych z terenem powiatów sandomierskiego, opatowskiego i staszowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem Jarosława Iwaszkiewicza, Stanisława Młodożeńca, Wincentego Burka, Brunona Jasieńskiego i Wiesława Myśliwskiego.

5. zabytków etnograficznych z terenu powiatów sandomierskiego, opatowskiego i staszowskiego ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa miejskiego i małomiasteczkowego.

Złożenie oferty

1. Każda osoba fizyczna lub prawna chcąc złożyć ofertę jest zobowiązana do złożenia oferty sprzedaży, darowizny bądź depozytu, mając na uwadze, że każdy przedmiot oferowany do zbiorów muzealnych musi pochodzić z legalnego źródła oraz zostać nabyty uprzednio przez oferenta zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Ponadto oferent musi posiadać pełne i uregulowane prawa do dysponowania przedmiotem oferty oraz udokumentowaną proveniencję.
2. Oferta powinna zostać złożona w formie pisemnej w oparciu o formularz (do pobrania) i powinna zawierać dane oferenta (imię, nazwisko, PESEL, adres, telefon, e-mail kontaktowy, w przypadku zarejestrowanej działalności gospodarczej nazwa firmy i NIP), szczegółową charakterystykę oferowanego obiektu, zawierającą wizerunek, opis, pochodzenie, historię, aktualną lokalizację, proponowaną wycenę oraz stosowne oświadczenia na temat proveniencji.
3. Oferty można składać osobiście, drogą pocztową na adres: Muzeum Zamkowe w Sandomierzu, ul. Zamkowa 12, 27-600 Sandomierz lub drogą elektroniczną na adres: sekretariat@zamek-sandomierz.pl

Muzeum zastrzega sobie prawo do nienabywania wszystkich obiektów, które zostaną złożone w ofercie.

Pozyskiwanie zbiorów archeologicznych w trakcie badań archeologicznych

1. Muzeum Zamkowe w Sandomierzu przyjmuje materiały z badań archeologicznych prowadzonych głównie na terenie województwa świętokrzyskiego, ze szczególnym uwzględnieniem powiatu sandomierskiego. Materiały pochodzące z badań spoza terenu województwa świętokrzyskiego mogą być przyjmowane w wyjątkowych sytuacjach, w drodze indywidualnych decyzji.
2. Sposób przekazywania zabytków archeologicznych określa Zarządzenie Dyrektora Muzeum Zamkowego w Sandomierzu i *Regulamin przyjmowania zabytków archeologicznych*. Regulamin wraz z załącznikami jest dostępny na stronie internetowej Muzeum: <https://zamek-sandomierz.pl/regulamin-przyjmowania-zabytkow-archeologicznych>